

นิพนธ์ต้นฉบับ

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันไฟป่าในพื้นที่โครงการพัฒนาป่าไม้
และระบบนิเวศป่าพรุในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

**People Participation in Forest Fire Protection for a Forest Development
and Swamp Ecosystem under the Royal Pakpanang Watershed Project,
Suanluang Subdistrict, Chaloem Phra Kiat District,
Nakhon Si Thammarat Province**

โสภณา สามชุตริ

วิชา นิยม

กิตติชัย รัตน์นะ

Sopana Samchusri

Wicha Niyom

Kitichai Rattana

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Faculty of Forestry, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900, Thailand

E-mail: nuy_poh@hotmail.co.th

รับต้นฉบับ 22 มีนาคม 2555

รับลงพิมพ์ 30 เมษายน 2555

ABSTRACT

The objectives of the research were to determine the socio-economic aspects of the people involved in forest fire prevention in the Tambon Suanluang Chaloem Phra Kiat District, Nakhon Si Thammarat Province and to study the socio-economic factors relating to their participation in forest fire prevention. Data were collected by employing the designed questionnaire to interview the head in each of 366 households residing in the study area. The statistical values used for describing the data and testing the hypotheses were percentage, mean, standard deviation, minimum, maximum, and the *t*-test and *F*-test at the 0.05 statistical significance level, using a statistical software package.

The results of the study revealed that most respondents residing in the study area were male aged more than 40-50 years (32.79%). They had mostly completed their formal education at the primary school level. Agriculture was their main occupation providing 5,000 - 10,000 baht of their monthly income (48.91%). The respondents mostly had no social position. They also got benefits from the forest. They received forest fire news about 51.64 percent from television. They mostly had no training on forest fire. Their knowledge of forest fire was at the middle level. They had a high level of participation in forest fire prevention activity. In addition, factors significantly affecting the effectiveness of the people in forest fire prevention in the study area were age, religion, marital status, educational level, status in the household, number of family members, minor career, former hometown, resettled period, household expenditure, benefits from the forest, receiving forest fire news and training on forest.

Keywords: people participation, forest fire protection, swamp forest, Pakpanang watershed

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคม ของประชาชนตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตลอดจนศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟฟ้าของประชาชนในพื้นที่โครงการพัฒนาป่าไม้และระบบนิเวศป่าพรุในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษารวบรวมได้จากการใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น สอบถามกลุ่มเป้าหมายที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษา จำนวน 366 ครัวเรือน สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด t-test และ F-test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญ ทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ศึกษาที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุมากกว่า 40 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.79 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกรกรรม มีรายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.91 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม ประชาชนเกือบทั้งหมดใช้ประโยชน์จากป่า ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับไฟฟ้าจากโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 51.64 ไม่ได้รับการฝึกอบรม มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องไฟฟ้าอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟฟ้าของประชาชนอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันไฟฟ้าของประชาชนในพื้นที่โครงการพัฒนาป่าไม้และระบบนิเวศป่าพรุในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา สถานภาพในครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือนที่อาศัยอยู่ด้วยกัน อาชีพรอง ภูมิฐานะเดิม ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน รายจ่ายของครัวเรือน การใช้ประโยชน์จากป่าไม้ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับไฟฟ้า และการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับไฟฟ้า

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน การป้องกันไฟฟ้า ป่าพรุ ลุ่มน้ำปากพนัง

คำนำ

ปัจจุบันไฟฟ้าเป็นปัญหาหนึ่งที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งไฟฟ้าเกิดขึ้นได้จาก 2 สาเหตุ คือ ไฟฟ้าที่เกิดจากธรรมชาติ และไฟฟ้าที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งไฟฟ้าที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่ล้วนเป็นไฟฟ้าที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งสิ้น อาจจะเผาป่าเพื่อล่าสัตว์ การเผาป่าเพื่อต้องการที่ดินทำกิน การเผาเศษพืชหลังฤดูเก็บเกี่ยวแล้วลุลูกลมไปยังป่าทำให้เกิดไฟฟ้า แต่การเกิดไฟฟ้าในป่าพรุทำให้เกิดความเสียหายมากกว่าเกิดในป่าบก เนื่องจากมีการลุกลามของเชื้อเพลิงชั้นอินทรีย์วัตถุที่ทับถมกันใต้พื้นดิน ทำให้ดับไฟยากกว่า ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศแล้ว คิวไฟฟ้าที่เกิดขึ้นจำนวนมากนี้ ยังทำให้เกิดภาวะโลกร้อนอีกด้วย โครงการพัฒนาป่าไม้และระบบนิเวศป่าพรุในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจาก

พระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นโครงการตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่บริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้รวมถึงการป้องกันไฟฟ้าและพื้นฟูระบบนิเวศป่าพรุในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 10 อำเภอของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย อำเภอปากพนัง เชียรใหญ่ หัวไทร ชะอวด ร่อนพิบูลย์ จุฬาภรณ์ พระพรหม เฉลิมพระเกียรติ กับบางส่วนของอำเภอลานสกา เมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ป่าพรุก็เป็นพื้นที่ป่าไม้อันดับต้นๆ ที่ถูกทำลายเพื่อขยายพื้นที่ในการทำเกษตรกรรมของพวคนายทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจุดไฟเผาพรุเพื่อปลูกปาล์ม ส่งผลให้เกิดไฟฟ้าเมื่อเป็นเช่นนี้สิ่งที่ตามมาเป็นอันดับแรกคือ ความเป็นอยู่ของราษฎรขอบชายพรุที่เคหาสัตว์น้ำและใช้ประโยชน์จากป่าพรุ จากการตัดจุดเพื่อทำหัตถกรรมพื้นบ้าน

ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันการเกิดไฟฟ้า ควรที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการป้องกันไฟฟ้า ซึ่งการบริหารจัดการไฟฟ้าให้ประสบความสำเร็จนั้น ปัจจัยสำคัญคือ ความร่วมมือจากประชาชนในการบริหารจัดการไฟฟ้าในพื้นที่ของตนเอง อาทิ การมีส่วนร่วมของคนและชุมชนในการป้องกันไฟฟ้า โดยจัดให้มีการฝึกอบรมราษฎรและเยาวชนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับไฟฟ้า การป้องกันไฟฟ้า เพื่อฟื้นคืนสภาพป่าพรุให้อุดมสมบูรณ์ดังเดิม ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งปัจจัยต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อการป้องกันไฟฟ้า เพื่อนำมาวิเคราะห์หาข้อมูล แล้วนำผลที่ได้มาใช้ในการวางแผนป้องกันไฟฟ้าต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ 1) เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคมของประชาชน ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการป้องกันการไฟฟ้า 3) เพื่อศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม ที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟฟ้าในพื้นที่ดังกล่าว

การตรวจสอบเอกสาร ผู้ศึกษาได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้ แนวคิดและทฤษฎีในการมีส่วนร่วม แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันไฟฟ้า งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลพื้นที่ทำการศึกษา

ความหมายของการมีส่วนร่วม ประเวศ (2532) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นความริเริ่มของท้องถิ่น ในการทำให้เกิดการจัดองค์กรการพัฒนา และมีการเกิดขึ้นของผู้นำตามธรรมชาติผู้นำของชุมชน ผู้นำที่ทางราชการแต่งตั้งอาจจะเป็นชาวบ้าน พระสงฆ์ ผู้นำหมู่บ้าน กำนัน ครู เป็นต้น วสันต์ (2544) ศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่าในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาสมโภชน์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อ

การมีส่วนร่วมของราษฎร ได้แก่ ระดับการศึกษา ตำแหน่งที่ได้รับและความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับไฟฟ้าไฟเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากกระบวนการทางเคมี เมื่อมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือเชื้อเพลิง ความร้อน และออกซิเจนมารวมตัวกัน ในสัดส่วนที่เหมาะสมที่เกิดการเผาไหม้และทำให้การเผาไหม้สามารถดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง (ศิริ, 2543)

อุปกรณ์และวิธีการ

พื้นที่ศึกษา

พื้นที่โครงการพัฒนาป่าไม้และระบบนิเวศป่าพรุในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) ความรู้ ความเข้าใจ 3) ข้อมูลการมีส่วนร่วม และ 4) การทดสอบสมมติฐานตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดตัวอย่าง โดยสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) และกำหนดขนาดของครัวเรือนโดยใช้สูตร Yamane (1973) ที่มีค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ตัวอย่าง ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม จำนวน 366 ตัวอย่าง และสร้างแบบสอบถามจากแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสำรวจภาคสนาม จากนั้นดำเนินการทดสอบแบบสอบถาม (pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปวิเคราะห์ "Cronbach's Alpha Coefficient" ได้ค่าความรู้ความเข้าใจเรื่องไฟฟ้าเท่ากับ 0.70 การมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟฟ้า เท่ากับ 0.94 เก็บข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคม - พฤศจิกายน พ.ศ. 2554

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) และวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ทางสถิติของตัวแปรในการวิจัยระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้ t-test สำหรับข้อมูล 2 กลุ่ม และ F-test สำหรับข้อมูลตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไปด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟฟ้าของประชาชนตำบลสวนหลวงพื้นที่โครงการพัฒนาป่าไม้และระบบนิเวศป่าพรุในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลและวิจารณ์

ข้อมูลทางประชากร สภาพเศรษฐกิจ และสังคม

อายุของผู้ให้สัมภาษณ์ มากกว่า 40 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.79 ได้รับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 49.18 มีสถานภาพในครัวเรือนเป็นหัวหน้าครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 55.74 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 81.97 เป็นสมาชิกกลุ่มของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 54.37 มีอาชีพหลักของชุมชนคือ เกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 68.58 เป็นคนตำบลสวนหลวงโดยกำเนิด คิดเป็นร้อยละ 83.61 มีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 5,000 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.91 รายจ่ายของครัวเรือนต่อเดือนอยู่ในช่วง 5,000 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.55 โดยผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดใช้ประโยชน์จากป่า คิดเป็นร้อยละ 57.10 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับไฟฟ้าทางโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 51.64 และส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 84.70 ดังแสดงผลใน (Table 1)

ความรู้ความเข้าใจในเรื่องไฟฟ้า

ความรู้ความเข้าใจจากการศึกษาระดับความรู้

ความเข้าใจเรื่องไฟฟ้า พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องไฟฟ้าในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.66 ทั้งนี้เมื่อจำแนกตามรายข้อคำถาม พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ตอบถูกมากที่สุด ในประเด็น ไฟฟ้า หมายถึง ไฟที่ปราศจากการควบคุมดูแลไปอย่างอิสระและเผาผลาญเชื้อเพลิงธรรมชาติ ในป่า จำนวน 366 คน (คิดเป็นร้อยละ 100.00) ส่วนข้อที่ประชาชนตอบผิดมากที่สุด คือ จากภัยแล้งประกอบกับการบุกรุกแผ้วถางป่า และเผาป่าเสริมดี เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดไฟฟ้า จำนวน 355 คน (คิดเป็นร้อยละ 96.99)

การมีส่วนร่วมของประชาชน

ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราชในการป้องกันไฟฟ้า พบว่า ประชาชนในตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟฟ้าอยู่ในระดับเข้าร่วมกิจกรรมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการไฟฟ้าอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ในด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมกำหนดงบประมาณและเครื่องมือดับไฟป่ามากที่สุด สำหรับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการไฟฟ้า พบว่า ส่วนใหญ่ร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน เข้าร่วมปฏิบัติงานลาดตระเวนไฟป่ามากที่สุด และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลดำเนินการ พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมประเมินผลสำเร็จ/การบรรลุเป้าหมายของการทำงานมากที่สุด

Table 1 Number and percentage of the data.

Demographic and socio-economic factors	Total (n=366)	percentage	Remark
Gender			-
male	234	63.93	
female	132	36.07	
Age (years)			
20-30	95	25.96	
>30-40	82	22.40	
>40-50	122	33.33	
>50-60	67	18.31	
Religion			
Buddhism	350	95.63	
Other	16	0.55	
Marital Status			
Single	59	16.12	
Marriage	265	72.40	
Divorce/Separation	18	4.92	
Widow	24	6.56	
Education Level			
No education	27	7.38	
Primary	181	49.45	
Secondary	107	29.23	
Diploma or equivalent	28	7.65	
Bachelor degree or higher	23	6.28	
Status in household			
Head of household	209	57.10	
Dependent	97	26.50	
Spouse	60	16.39	
Number of family members (people)			
1-3	153	41.80	
4-6	186	50.82	
6-9	22	6.01	
>10	5	1.37	
Position within community			
Non	300	81.97	
Have (specify)	66	18.03	
Village council	50	13.66	
Chief of village/ assistants	9	2.46	
Board of women	7	1.91	
Officers/employees and/or employee of the state	6	1.64	
Women's groups	8	2.19	
Board president/board member	2	0.55	
Forest fire protection member	2	0.55	
Household members			
Non	167	45.63	
Membership group (specify)	199	54.37	
Agriculture	98	26.78	
Saving	72	19.67	
Members of the housing fund	85	23.22	
Eco-tourism	6	1.64	
Elderly	29	7.92	
Volunteer groups	14	3.83	
Conservation of natural resources	4	1.09	
Women/women's groups	11	3.01	
Occupation			
Agriculture	251	68.58	
Contract work	73	19.95	
Government officials/employees and or employee of the state	34	9.29	
Trade	8	2.19	

Table 1 Cont.

Demographic and socio-economic factors	Total (n=366)	percentage	Remark
Minor career			
Non	84	22.95	
Career (specify)	282	77.05	
-Agriculture	121	33.06	
-Trade	68	18.58	
-Contract work	155	42.35	
-Government officials/employees/employee	6	1.64	
Former hometown			
The origins in this sub-district	306	83.61	
Born in the other sub-districts	36	9.84	
In the central province	6	1.64	
In the south province	11	3.01	
In the east province	5	1.37	
In the north province	2	0.55	
Resettled period (year)			
1 - 5	24	6.56	
6 - 10	37	10.11	
11 - 15	17	4.64	
16 - 20	41	11.20	
21 - 25	21	5.74	
26 - 30	59	16.12	
>30	165	45.63	
Land owner (rai)			
Non	60	16.39	
Available (specify)	306	83.61	
Less than 1	16	5.23	
1-5	88	28.76	
6-10	105	34.31	
>10	97	31.70	
Average Income/month (baht)			
< 5,000	98	26.78	
>5,000 - 10,000	181	49.45	
>10,000 - 20,000	61	16.67	
>20,000	26	7.10	
Household expenditures (baht)			
< 5,000	129	35.25	
5,000 - 10,000	194	53.01	
>10,000 - 20,000	38	10.38	
>20,000	5	1.37	
Savings (baht)			
Non	121	33.06	
Save(specify)	245	66.94	
<1,000	91	24.86	
>1,000 - 5,000	122	33.33	
>5,000 - 10,000	28	7.65	
>10,000	4	1.09	
Soft Loan			
Non	187	51.09	
Have (a source of data)	179	48.91	Recover the money
Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC)	89	24.32	average
Known entrepreneur	4	1.09	37,709.50
Housing fund	86	23.50	most
Agricultural cooperatives	9	2.46	1,500,000
Saving Cooperatives	14	3.83	least 1,000
Other funds	6	1.64	

Table 1 Cont.

Demographic and socio-economic factors	Total (n=366)	percentage	Remark
Benefits from the forest			
Non	157	42.90	
Benefit (specify)	209	57.10	
Is a collection of wild foods	77	21.04	
Source of material use	69	18.85	
Handicraft			
Collection of forest revenue	45	12.30	
Source of medicinal plants	12	3.28	
Source of materials construction	30	8.20	
Water body uses	132	36.07	
Water for cultivation in the dry season	62	16.94	
Hunting and/or fishing	81	22.13	
Eco-tourism	5	1.37	
Receiving of the forest fire news			
Government officials/employees and /or employee of the state	123	33.61	
Local community leaders	81	22.13	
Television	189	51.64	
Sign releases leaflets distributed	157	42.90	
Newspapers / periodicals /Magazines	99	27.05	
Radio	95	25.96	
Neighbors	165	45.08	
Forest fire training			
Not training	310	84.70	
Have been trained	56	15.30	
Government officials / employees and/ or employee of the state	4	1.09	
Based on official documents	9	22.13	

การทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้จะเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ การนับถือศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา สถานภาพในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่อาศัยอยู่ด้วยกัน ตำแหน่งทางสังคมในชุมชน สมาชิกกลุ่มของชุมชน อาชีพหลัก อาชีพรอง ภูมิลาเนาเดิม ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน การถือครองและขนาดของที่ดิน รายได้ของครัวเรือนต่อเดือน รายจ่ายของครัวเรือนต่อเดือน เงินออมของครัวเรือนต่อเดือน การกู้หนี้ยืมสิน การใช้ประโยชน์จากป่า การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับไฟป่า และการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับไฟป่า กับตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟป่า ซึ่งสถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างที่มีต่อตัวแปร 2 กลุ่ม ได้แก่ t - test ส่วนการทดสอบความแตกต่างที่มีต่อตัวแปรอิสระมากกว่า 2 กลุ่ม ขึ้นไป จะใช้ F - test ในการทดสอบ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05

1. เพศ จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติหรือค่า p ที่คำนวณได้ มีค่าเท่ากับ 0.969 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่า p ที่กำหนดไว้ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้น ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟป่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. อายุ จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติหรือค่า p ที่คำนวณได้ มีค่าเท่ากับ 0.001 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า p ที่กำหนดไว้ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้น ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟป่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ระดับการศึกษา จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติหรือค่า p ที่คำนวณได้ มีค่าเท่ากับ 0.001 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า p ที่กำหนดไว้ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้น ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการ

Table 2 Differences in people participation in forest fire protection based on demographic and socio-economic factors.

Demographic and socio-economic factors	F-test	t-test	p
Demographic factors			
Gender	-	.039	.969
Age	5.362**	-	.001
Religion	1.578	-	.208
Marital status	2.762**	-	.042
Education level	5.115**	-	.001
Status in household	6.877**	-	.001
Number of family members	3.621**	-	.013
Socio-economics factors			
Social position within community	-	.883	.378
Household members	-	.322	.747
Occupation	1.075	-	.359
Minor career	-	6.782**	.000
Former hometown	2.447**	-	.034
Resettled period	6.392**	-	.000
Land owner	-	.994	.321
Average Income	.704	-	.550
Household expenditures	9.777**	-	.000
Savings	-	1.130	.259
Soft loan	-	.386	.699
Benefits from the forest	-	6.539**	.000
Receiving forest fire news			
Government officials / employees / employee	-	3.128**	.002
Local leaders	-	7.958**	.000
Television	-	1.268	.206
Advertising / hand bill	-	3.125**	.002
Newspaper / journal / magazine	-	2.704**	.007
Radio	-	2.532*	.012
Neighbor	-	.207	.836
Forest fire training	-	6.653**	.000

Remarks: * Level of Significance 0.05

** Level of Significance 0.01

สรุป

ผลการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ตำบลสวนหลวงในการป้องกันไฟป่าในพื้นที่โครงการพัฒนาป่าไม้และระบบนิเวศป่าพรุในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สภาพเศรษฐกิจ สังคมของประชาชน ตำบล

สวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการป้องกันไฟป่า ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประชาชนที่ทำการศึกษามากกว่าเป็นเพศชาย มีช่วงอายุมากกว่า 40 - 50 ปี นับถือศาสนาพุทธ มีสถานภาพสมรส ได้รับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา เป็นหัวหน้าครอบครัว มีสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 4 - 6 คน ส่วนใหญ่จะไม่มีตำแหน่งทางสังคม เป็นสมาชิกกลุ่มของชุมชน โดยเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรม รองลงมาสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก

เป็นคนตำบลนี้โดยกำเนิด ตั้งถิ่นฐานมากกว่า 30 ปี มีที่ดินเป็นของตนเอง จำนวน 6-10 ไร่ มีรายได้ต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท มีรายจ่ายต่อเดือนอยู่ที่ 5,000 - 10,000 บาท มีเงินออม 1,000 - 5,000 บาท ส่วนใหญ่ไม่มีการกู้หนี้ยืมสินสำหรับผู้ที่มิรายได้ไม่พอจะกู้หนี้ยืมสินเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ได้มีการใช้ประโยชน์จากป่า ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับไฟฟ้าจากโทรทัศน์ และประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกอบรม

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน ตำบลสวนหลวงอำเภอเฉลิมพระเกียรติจังหวัดนครศรีธรรมราช ในการป้องกันไฟฟ้า ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันไฟฟ้ามิต่ำเท่ากับ 3.44 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟฟ้าออกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟฟ้า เท่ากับ 3.01 อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการไฟฟ้ามีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟฟ้า เท่ากับ 3.84 อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลมีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟฟ้า เท่ากับ 3.81 อยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม ที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟฟ้า พบว่า อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา สถานภาพในครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือนที่อาศัยอยู่ด้วยกัน อาชีพรอง ภูมิคำเนาเดิม ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน รายจ่ายของครัวเรือน การใช้ประโยชน์จากป่าไม้ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับไฟฟ้า โดยรวมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ/พนักงาน/หรือลูกจ้างของรัฐ ผู้นำชุมชนท้องถิ่น ป้ายประชาสัมพันธ์/แผ่นพับ เผยแพร่หนังสือพิมพ์/วารสาร/ นิตยสาร และวิทยุ และการได้รับการฝึกอบรม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟฟ้าของประชาชนที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สำหรับ เพศ ตำแหน่งทางสังคม

สมาชิกกลุ่มของชุมชน อาชีพหลัก การถือครองและขนาดของที่ดิน รายได้ของครัวเรือน เงินออมของครัวเรือน กู้หนี้ยืมสิน การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับไฟฟ้า โดยรวมจากโทรทัศน์และเพื่อนบ้าน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟฟ้า ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แต่อย่างไร

การศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ คือ 1) ควรมีการศึกษารูปแบบที่เหมาะสม ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟฟ้าของชุมชน 2) ควรมีการศึกษาถึงมูลค่าความเสียหายที่เกิดจากการทำลายทรัพยากรป่าไม้ทั้งในเชิงสังคม ระบบนิเวศ และเศรษฐกิจ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้คนในสังคมได้ตระหนักถึงผลเสียจากการทำลายป่าไม้ 3) ควรมีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศป่าพรุหลังการเกิดไฟไหม้ เพื่อที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และเป็นข้อมูลในการป้องกันไฟฟ้าต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- ประเวศ วสี. 2532. *วิกฤติหมู่บ้านไทยทางออกและอนาคตอยู่ที่ไหน*. สำนักพิมพ์หมู่บ้าน, กรุงเทพฯ.
- วสันต์ กล่อมจินดา. 2544. *การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาสมโภชน์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริ อัคระอัคร. 2543. *การควบคุมไฟฟ้าสำหรับประเทศไทย*. สำนักควบคุมไฟฟ้า กรมป่าไม้, ชุมชนสหกรณ์แห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.
- Yamane, T. 1973. *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rded., Harper International Edition, Tokyo.